

Lp	Rozdział/ podrozdział (strona)	Uwaga	Uzasadnienie	Komentarz MIR
1.	1. Wkład POPC w realizację Strategii Europa 2020 oraz w osiągnięcie spójności gospodarczo-społecznej i terytorialnej; Tabela 2: Matryca logiczna strategii inwestycyjnej POPC; Str. 13-14	<p>Potrzeby związane z budową cyfrowej gospodarki znacznie przekraczają wielkość środków, przeznaczonych na ich realizację w PO PC.</p> <p>Jednocześnie nie jest znana wartość środków, które zostaną przeznaczone na cyfryzację w innych programach (zwłaszcza RPO, PO WER)</p> <p>Konieczne jest zwiększenie alokacji Programu, stosowanie do jego zakresu oraz wskazanie działań komplementarnych (<u>wraz z alokacjami</u>) w innych Programach 2014-2020.</p>	<p>Budżet PO PC nie jest wystarczający do zaspokojenia istotnych potrzeb związanych z każdym praktycznie aspektem cyfryzacji – zarówno dostępem do szerokopasmowego Internetu, jego treścią, jak i stroną popytową związaną z cyfrowymi umiejętnościami i motywacją do korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych.</p> <p>Założenia przyjęte przy wyliczeniu środków finansowych potrzebnych do zapewnienia dostępu do Internetu o przepustowości co najmniej 30 Mb/s dla 100% gospodarstw domowych do roku 2020 mogą okazać się zbyt optymistyczne, co w rezultacie nie pozwoli na zrealizowanie celów Agendy Cyfrowej. Z drugiej strony mamy do czynienia z deficytem środków, jak i działań odpowiadających na niskie wykorzystanie już dostępnych technologii, e-umiejętności poszczególnych grup społecznych oraz motywację, m.in. przedsiębiorstw, do wdrażania TIK w swojej działalności.</p>	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Alokacja środków UE na POPC została zwiększona. Ponieważ żadne projekty programów operacyjnych na lata 2014-2020 nie zostały ostatecznie przyjęte, nie jest możliwe wskazanie, a tym bardziej na poziomie POPC, kwot jakie zostaną w ich ramach przeznaczone na wsparcie projektów z zakresu TIK.</p>
2.	Oś I, cel szczegółowy 1: Ograniczenie terytorialnych różnic w możliwości dostępu do szerokopasm. internetu o wysokich przepustowościach, str. 16	<p>Projekt zakłada wsparcie sieci dostępowej o symetrycznej, wysokiej przepustowości: „<i>Wsparcie kierowane będzie na rozwiązania, które zapewnią na wysokim poziomie transmisję danych w obu kierunkach (pobieranie i wysyłanie pakietów).</i>” Nie jest jasne, czy oznacza to wymóg zapewnienia symetrycznego przesyłu pakietów danych, do których odnoszą się parametry 30 Mbps i 100 Mbps. Wymóg zapewnienia symetrycznego przesyłu lub premiowania takiego sposobu przesyłu nie powinien być</p>	<p>Zapis mówiący o wysokiej transmisji w obu kierunkach jest wskazany w przypadku sieci szkieletowych, natomiast dla sieci dostępowych, w których pobieranie informacji odbywa się na zdecydowanie większą skalę niż udostępnianie treści, nie ma on racji bytu. Również parametry przepustowości we wskaźniku rezultatu powinny dotyczyć wyłącznie pobierania (download).</p> <p>Obecnie dostępne usługi symetryczne (równy upload i download) są oferowane wyłącznie klientom biznesowym niebędącym konsumentami, bowiem są przeznaczone do świadczenia zaawansowanych usług wspierających funkcjonowanie biznesu tej grupy klientów. Takie usługi dostępne służą często do realizacji sieci VPN (wirtualnych sieci prywatnych) lub stanowią tzw. łącza dzierżawione. Realizacja symetrycznych usług dostępowych wiąże się również często ze zwiększeniem kosztów ich dostarczenia. Dla zwykłych</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Zapisy odnoszące się do celu szczegółowego 1 zostaną zmodyfikowane.</p>

		<p>stosowany. Proponujemy zachować wymóg wysokiej przepustowości wyłącznie dla pobierania treści i wykreślenie cytowanego powyżej zdania.</p>	<p>konsumentów dostarczane są usługi asymetryczne, które charakteryzują się wyższym parametrem download od upload. Wynika to z faktu, iż przeciętny konsument znacznie więcej odbiera danych poprzez to łącze szerokopasmowe niż wysyła. W związku z tym praktyką stosowaną przez operatorów na rynku jest oferowanie dostępowych łączy asymetrycznych dla konsumentów, natomiast usługi symetryczne oferowane są jedynie klientom biznesowym.</p> <p>Wymóg zapewnienia symetrycznego przesyłu nie wynika też z założeń Agendy Cyfrowej, i nie był też stosowany w dotychczasowej sprawozdawczości z realizacji jej celów. Postulujemy więc rezygnację z takiego wymogu, gdyż w przeciwnym wypadku dojdzie do podwyższenia potrzebnych nakładów dla realizacji celów Agendy.</p>	
<p>Oś I, Powszechny dostęp do szybkiego internetu;</p> <p>Tabela 3. Zestawienie specyficznych dla programu wskaźników rezultatu dla celu szczegółowego 1; str. 17</p>	<p>W tabeli wprowadzono wskaźnik rezultatu „<i>Gospodarstwa domowe w zasięgu dostępu do internetu o przepustowości co najmniej 30 Mb/s (EAC)</i>”. Wskaźnik jest nieprecyzyjny. Nie jest jasne jakie kryteria będą stosowane aby dane gospodarstwo znalazło uznanie za znajdujące się w zasięgu sieci.</p>	<p>Wymaga wyjaśnienia w jakiej sytuacji zostanie uznane, że dane gospodarstwo domowe znajduje się w zasięgu sieci tzn. czy aby takie gospodarstwo zostało zaliczone powinno być do lokalu/budynku doprowadzona sieć, czy do granicy działki albo do ulicy, na której znajduje się dany budynek. Nie jest jasne czy finansowanie obejmie realizację przyłącza abonenckiego. Dla przykładu na rynku fińskim w projekcie zatwierdzonym decyzją KE State aid N 62/2010 Finland z 6.05.2010 r założono, że każde gospodarstwo domowe będzie w zasięgu 2 km od subsydiowanej infrastruktury, ponieważ uważa się, że taka odległość pozwala na to aby końcowy użytkownik wybrał operatora i zapłacił za przyłączenie. W określonych sytuacjach, jeśli odległość końcowego użytkownika będzie większa niż 2 km dopuszczalne jest częściowe subsydiowanie takiego przyłączenia.</p>	<p>Uwaga do rozpatrzenia na etapie wdrażania</p> <p>Wskaźnik „Gospodarstwa domowe w zasięgu dostępu do internetu o przepustowości co najmniej 30 Mb/s (EAC)” jest wskaźnikiem rezultatu monitorowanym przez statystykę publiczną. Dane są prezentowane w ramach Scoreboard Agendy Cyfrowej. W podziale na województwa dane będą publikowane przez GUS. MIR nie może ingerować w metodologię narzuconą przez m.in. Eurostat.</p> <p>Dane do wskaźnika produktu, obecnie pn. "Dodatkowe gospodarstwa domowe objęte szerokopasmowym dostępem do sieci o przepustowości co najmniej 30 Mb/s", będą pobierane od beneficjentów i kwestia zasięgu może zostać dopisana do definicji tego wskaźnika. Wskaźnik ten znajduje się na liście WLWK (Wspólnej Listie Wskaźników Kluczowych) wspólnej dla wszystkich</p>	

				programów operacyjnych.
4.	<p>Oś I, Powszechny dostęp do szybkiego internetu,</p> <p>Opis planowanego zastosowania dużych projektów, str. 18;</p>	<p>W ramach osi I nie zaplanowano realizacji projektów dużych. Należy doprecyzować, że realizacja takich projektów będzie możliwa, gdy zostaną one zaproponowane na kolejnych etapach realizacji programu.</p> <p>Należy pamiętać o zasadzie korzyści skali sprawiającej, że wyższa efektywność inwestycji osiągana jest przy realizacji projektów dużych, a nadmierne ich rozdrobnienie efektywność obniża. Projekty nie powinny być mniejsze niż poziom jednej gminy, choć i taki wydaje się bardzo niski.</p>	<p>Generalnie długi okres zwrotu z inwestycji rozbudowy infrastruktury w białych plamach (od 8 do 15 lat) oraz wyzwania związane z wymogiem trwałości w świetle niskich przychodów niejednokrotnie stanowią wyzwanie dotyczące opłacalności inwestycji. Dzielenie projektów inwestycyjnych na małe lokalne przedsięwzięcia dodatkowo obniża efektywność takich inwestycji. W efekcie trudniejsze również staje się spełnienie wymogu hurtowego dostępu do infrastruktury budowanej ze wsparciem z funduszy europejskich (wymóg wynikający z wytycznych szerokopasmowych oraz jeden z warunków określonych w projekcie unijnego rozporządzenia o wyłączeniach blokowych).</p> <p>Z tego powodu właściwe byłoby koncentrowanie się na projektach o większym zasięgu terytorialnym, uzyskując efekty skali działalności. Duże przedsiębiorstwa lub konsorcja mniejszych podmiotów łatwiej będą mogły pogodzić wymóg dostępu hurtowego z rozsądnym okresem zwrotu z inwestycji. Większa skala projektów pozwoli na efektywniejszą alokację środków pomocowych, zmniejszy koszt jednostkowy inwestycji i tym samym pozwoli zapewnić dostęp do nowoczesnej sieci większej liczbie klientów.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>W POPC nie planuje się realizacji projektów dużych, których wartość całkowita przekracza kwotę 50 mln euro i których wykaz jest obowiązkową częścią programu operacyjnego przekazywanego do Komisji Europejskiej. Należy również zaznaczyć, iż zapisy projektu rozporządzenia ogólnego dopuszczają możliwość identyfikacji projektów dużych już w toku wdrażania programu operacyjnego. Ponadto w ramach programu planuje się realizację m.in. projektów, które obejmowałyby większe obszary wsparcia niż jedna gmina. Powyższe warunki zostaną ustalone na dalszym etapie prac nad POPC.</p>
5.	<p>Oś I, Powszechny dostęp do szybkiego internetu;</p> <p>Opis kierunkowych zasad wyboru projektów, Str. 17</p>	<p>Opis kierunkowych zasad wyboru projektów powinien być poprzedzony wytycznymi jak dana sieć będzie udostępniana na potrzeby innych użytkowników hurtowych. Opis osi nie zawiera informacji o obowiązkach jakim będą podlegać przedsiębiorcy korzystający z programu. Powinny być dodane informacje przynajmniej o obowiązku zapewnienia otwartego dostępu do wybudowanej sieci, łącznie ze zdefiniowaniem zakresu tego „otwartego dostępu” i sposobie</p>	<p>Wytyczne UE w sprawie stosowania reguł pomocy państwa w odniesieniu do szybkiej budowy/rozbudowy sieci szerokopasmowych wprowadzają pewne zasady co do obowiązków jakim powinny podlegać sieci wybudowane ze wsparciem ze środków publicznych aby zminimalizować zaburzenia konkurencji wynikające z wykorzystania pomocy państwa. Dotychczasowe doświadczenia w realizacji projektów mówią o braku jasności co do zakresu obowiązków, zwłaszcza jeśli chodzi o otwarty dostęp i sposób ustalania cen, jakim powinny podlegać te sieci, co może ograniczyć zakres inwestycji prywatnych oraz prowadzić do zaburzeń w funkcjonowaniu rynku. Precyzyjne zdefiniowanie obowiązków już na etapie konkursowym umożliwi podmiotom starającym się o realizację projektu na poprawne skalkulowanie jego kosztów (np. uwzględnienie kosztów świadczenia usług hurtowych) a</p>	<p>Uwaga do rozpatrzenia na etapie wdrażania</p> <p>Przedstawione postulaty zostaną wzięte pod uwagę przy tworzeniu dokumentów wdrożeniowych, regulujących zakres interwencji POPC w sposób bardziej szczegółowy.</p>

		kształtowania opłat za udostępnienie tej infrastruktury jak i parametrów technicznych jej funkcjonowania. Wydaje się, też zasadne wskazanie i zdefiniowanie roli Urzędu Komunikacji Elektronicznej w tym procesie oraz stworzenia spójnej dla całego kraju oferty hurtowej dostępu do usług do której przestrzegania zobowiązane byłyby wszystkie podmioty, niezależnie od wielkości realizowanego projektu.	działającym na danym obszarze podmiotom stworzy możliwość przygotowania się do korzystania z danej sieci już na wstępnym etapie jej projektowania i budowania. Spójność zasad dostępu w skali całego kraju przyspieszy proces wykorzystania realizowanych inwestycji. Zgodnie z postanowieniami Wytycznych rola Regulatora (w Polsce UKE) ma istotne znaczenie w tym procesie.	
6.	Inne – „Diagnoza dla PO PC”	W Diagnozie dla PO PC pominięto możliwość zastosowania technologii satelitarnych; szczególnie w świetle zasady neutralności Programu i jednoczesnym opisie w Diagnozie praktycznie wszystkich pozostałych technologii.	Treść „Diagnozy dla PO PC 2014-20” (str 5-6) dotycząca technologii dostępowych nie zawiera informacji o technologiach satelitarnych. Taką sytuację można by tłumaczyć przyjętą w PO PC zasadą neutralności technologicznej. Jednakże doświadczenia z wdrażania PO IG, gdzie technologie satelitarne zostały wykluczone w początkowej fazie w dokumentach wykonawczych, rodzą potrzebę weryfikacji tekstu i odpowiednie jego uzupełnienie. O tym, że przepustowość technologii satelitarnych może przekroczyć poziom 30 Mbps przed 2020 r. wspomniano m.in. w Narodowym Planie Szerokopasmowy. Na istotną rolę technologii satelitarnych w realizacji celów Europejskiej Agendy Cyfrowej zwróciła również w połowie października 2013 r. Komisja Europejska; wskazała m.in. na pakiet informacji w ramach projektu SABER – stworzonego dla organów administracyjnych w zakresie wykorzystania środków publicznych w tym zakresie.	Uwaga uwzględniona - Zapisy diagnozy zostaną uzupełnione.
7.	Oś II, wskaźniki rezultatu dla celu szczegółów. 1, str. 17	Dodanie wskaźnika odzwierciedlającego połączenia szkół do szerokopasmowego Internetu	Wskaźniki rezultatu, obecnie uwzględniające wyłącznie gospodarstwa domowe, powinny zostać rozszerzone o placówki oświaty. Jak wynika z doświadczeń wdrażania pilotażowego projektu Cyfrowa Szkoła, ok. 1/3 szkół podstawowych była wykluczona z udziału w programie z powodu niespełnienia kryterium sieci dostępowej o przepustowości 5 Mbps. W ramach ograniczania terytorialnych różnic w możliwości dostępu do Internetu o wysokich przepustowościach, należy	Uwaga nieuwzględniona Założeniem POPC jest interwencja na obszarach, gdzie nie można zapewnić dostępu do Internetu szerokopasmowego na warunkach rynkowych. Analiza np. połączenia poszczególnych instytucji, w tym szkół i placówek edukacyjnych, do infrastruktury szerokopasmowej w wyniku

			więc skoncentrować inwestycje również na szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Znaczny postęp w dostępie szkół do Internetu spowoduje również znaczny wzrost zaangażowania w sieci osób korzystających w domu. Jest warunkiem to konieczny warunek rozwoju społeczeństwa informacyjnego przyszłości, znacznie intensywniej niż obecnie posługującego się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi.	ww. wsparcia może zostać przeprowadzona m.in. w ramach badań lub ewaluacji na etapie wdrażania programu.
8.	Oś III. Cyfrowa aktywizacja społeczeństwa	Zdaniem Konfederacji Lewiatan wsparcie kompetencji cyfrowych przewidziane w PO Polska Cyfrowa (koncentrujące się na e-włączeniu) jest istotne, lecz wymaga odpowiedniego uzupełnienia o znacznie szersze działania oddziałujące na poziom świadomości, umiejętności i motywacji do posługiwania się TIK poszczególnych grup społeczeństwa – nauczycieli, uczniów i studentów, urzędników, pracowników przedsiębiorstw, a także kadr kierowniczych i przedsiębiorców, determinujących zapotrzebowanie na e-kompetencje na rynku pracy. Ponieważ przyjęte ramy wdrażania funduszy umożliwiają dokonywanie takiej interwencji przede wszystkim z poziomu regionalnego, apelujemy o podjęcie głębszej współpracy z władzami regionalnymi na rzecz uzupełnienia projektów RPO 2014-2020 o dodatkowe działania w zakresie cyfryzacji.		Uwaga nieuwzględniona Uwaga nie wymaga zmian w treści POPC. Zgodnie z przyjętą linią demarkacyjną, w ramach POPC przewidziane są działania na rzecz e integracji i e-aktywizacji głównie grup zagrożonych wykluczeniem cyfrowym. Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych ani działania z zakresu e-edukacji nie są przedmiotem POPC, niemniej jednak MIR ma świadomość potrzeby koordynacji działań z zakresu e-kompetencji realizowanych w ramach RPO i POWER. MIR podejmie działania skierowane na koordynację interwencji prowadzonej w tym zakresie.
9.	Oś III, Cyfrowa aktywizacja społeczeństwa	W grupie beneficjentów powinny znaleźć się także przedsiębiorstwa, zarówno w punkcie 1 jak i 2. Będzie to wymagało zmiany zapisu Pomocy	Przedsiębiorstwa aktywne działają w obszarze e-integracji i e-aktywizacji, o czym świadczą działania prowadzone we współpracy z Liderem Cyfryzacji czy porozumienia, w których wiodącą stroną jest firma komercyjna (np. dostarczająca sieć	Uwaga nieuwzględniona Działania w obszarze 2 celu szczegółowego 5 mają charakter prospołeczny, a nie komercyjny i dedykowane są głównie

	Opis celu szczegółowego 5; str. 32-34	Publicznej na „potencjalnie tak”.	kablową). Pozbawianie przedsiębiorstw możliwości rozwoju takich projektów odbyłoby się ze szkodą dla ostatecznego beneficjenta, jakim jest obywatel.	organizacjom działającym w ramach sektora III.
10.	Oś III, Cyfrowa aktywizacja społeczeństwa cel 6, E-pionier, str. 36	Niejasny cel działania i sposób jego realizacji, co powiększa ryzyko niskiej efektywności interwencji publicznej. Konieczne jest zagwarantowanie mechanizmu wdrożeniowego dla projektów finansowanych ze środków PO PC – projekty uzdolnionych studentów powinny być przyjmowane do realizacji, tylko o ile są podejmowane na rzecz konkretnego odbiorcy, deklarującego gotowość do wdrożenia/ wykorzystania ich wyników.	Pozytywnie oceniamy pomysł działania, ukierunkowanego na wykorzystanie e-kompetencji studentów pracujących nad rozwiązaniami konkretnych problemów. Jednak w opisie działania niewystarczająco jasno sprecyzowano jego cel (wzrost kompetencji vs wykorzystanie potencjału vs rozwiązanie konkretnych problemów dzięki e-kompetencjom). Założono, że udzielone wsparcie będzie prowadziło do „wykorzystania potencjału uzdolnionych studentów zakresu TIK”, jednak bez wskazania sposobu i zasad takiego „wykorzystania”. W dalszej części mowa jest o rozwiązywaniu „istotnych problemów społecznych”, a także „projektach innowacyjnych produktów/Usług do wykorzystania w działalności społecznej, biznesowej lub administracji publicznej”. Należy powiązać ze sobą te dwa elementy, tj. wypracowanie rozwiązania i wdrożenie do praktyki: Jeśli efekty wspieranych projektów mają znaleźć zastosowanie w działalności społecznej, biznesowej lub administracji publicznej, czyli odpowiadać na zapotrzebowanie rynkowe lub społeczne, od początku realizacji muszą być powiązane z potencjalnym odbiorcą takiego produktu/usługi i być ukierunkowane na rozwiązanie zgłoszonego przez niego konkretnego problemu. Nie powinno się realizować abstrakcyjnych projektów, zakładając, że ich efekty same znajdą na siebie klientów. Takie podejście doprowadzi do wytworzenia z pieniędzy publicznych szeregu ciekawych lecz nie znajdujących praktycznego zastosowania rozwiązań. Potrzeba rozwoju kompetencji cyfrowych uzdolnionych studentów nie usprawiedliwia takiego podejścia do wydatkowania środków publicznych. Ponadto celem rozwijania kompetencji cyfrowych programistów nie powinny być kompetencje same w sobie, ale zdolność do łączenia ich z sytuacją rynkową i wykorzystania do rozwiązania konkretnych, wcześniej rozpoznanych problemów. Dodatkowo model zaproponowany w PO PC został wielokrotnie negatywnie zweryfikowanych w innych programach (np. PO IG	Uwaga do rozpatrzenia na etapie wdrażania Zapisy zostaną doprecyzowane na etapie wdrażania.

			<p>– bezwarunkowe wsparcie projektów badawczych jednostek naukowych, bez wymogu powiązania prowadzonych prac z konkretnym odbiorcą, pogłębiło problem braku komercjalizacji efektów prac B+R i ograniczało motywację do nawiązywania współpracy z podmiotami potencjalnie zainteresowanymi rozwiązaniami; PIW EQUAL i PO KL – projekty innowacyjne, które proponowały ciekawe i nowatorskie rozwiązania, na które nie ma popytu wśród podmiotów mogących je stosować i dla których zostały opracowane.</p>	
11.	<p>Oś III, cyfrowa aktywizacja społeczeństwa</p> <p>Wskaźnik rezultatu celu szczegółowego 5, str. 31, 35</p>	<p>Nieprawidłowo określone wskaźniki. Brak wskaźników jakościowych opisujących zmianę na poziomie aktywności cyfrowej grup docelowych, będącą efektem interwencji Programu.</p>	<p>Celem działania powinno być doprowadzenie do realnego wzrostu umiejętności cyfrowych i motywacji do korzystania z technologii cyfrowych grup docelowych (w zależności od poziomu deficytów). Tymczasem zaproponowane wskaźniki rezultatu koncentrują się na korzystaniu z Internetu przez ogół społeczeństwa.</p> <p>Pomiar powinien dotyczyć skuteczności w realizowaniu zmiany zachowań/ kompetencji grupy docelowej. Zbyt ogólny wskaźnik – na poziomie całego społeczeństwa – spowoduje, iż ocena skuteczności interwencji Programu będzie w zasadzie niemożliwa (zmiana wartości tego wskaźnika zależy od wielu czynników, które nie zależą od Programu) i z tego punktu widzenia jest nieprawidłowy.</p> <p>Również wskaźniki produktu dotyczą wyłącznie liczby osób objętych wsparciem, bez pomiaru rzeczywistego efektu tego wsparcia. Doświadczenia z perspektywy 2007-2013, w której dominowały wskaźniki produktu, ujawniły deficyty takiego podejścia m.in. w postaci mniejszego nacisku na efekty oraz zaniedbywanej oceny nabywanych umiejętności.</p>	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Definicje wskaźników zostaną doprecyzowane.</p> <p>W odniesieniu do uwagi, że wszystkie wskaźniki są ilościowe, zgodnie z publikacją MIR pt. "Wskaźniki w zarządzaniu strategicznym MRR, Warszawa 2012" wykorzystanie [wskaźników jakościowych] zaleca się jedynie w przypadkach, gdy zastosowanie wskaźników ilościowych nie jest możliwe lub zasadne. Wskaźniki jakościowe obarczone są, bowiem wieloma niedoskonałościami: proces ich pozyskania jest czasochłonny, trudno je zweryfikować, ponieważ zawierają elementy subiektywnej oceny, ich interpretacja jest trudna, obrazują często wyobrażenia, a nie rzeczywistą sytuację". Mając na uwadze powyższe, należy uznać, że zastosowanie wskaźników ilościowych jest zasadne ze względu na monitoring i sprawozdawczość. Nie wyklucza to ewaluacji, które będą w stanie przekazać nam informację o jakości i skuteczności wsparcia.</p>